

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Videm, Via G. Mazzini št. 10/I.
Tel. 33-46 — Poštni predal (Cassella postale) Videm 186. —
Poštni čekovni račun (Conto corr. post.): Videm, št. 24/7418.

MATAJUR

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

Leto VI. — Štev. 15 (116)

UDINE, 1. - 15. SEPTEMBRA 1955

Izhaja vsakih 15 dni

PO DOLGOTRAJNIH POGAJANJIH

Podpisan sporazum o obmejnem prometu med Italijo in Jugoslavijo

Vsek stalni prebivalec obmejnega pasu ima pravico najmanj do štirih mesečnih potovanj - Uvedba številnih novih rednih prometnih zvez med obema državama

SPORAZUM

MED FEDERATIVNO LJUDSKO REPUBLIKO JUGOSLAVIJO IN REPUBLIKO ITALIJO O UREDITVI OSBENEGA PROMETA, KAKOR TUDI SUHOZEMSKEGA IN POMORSKEGA PREVOZA TER PROMETA MED TRŽAŠKIM PODROČJEM IN PODROČJI, KI NAJ MEJJO

Glede na 7. člen Spomenice o soglasnosti med vladami Italije, Združenega kraljestva, Združenih držav in Jugoslavije, podpisane v Londonu 5. oktobra 1954. leta, in znamenom, da se olajša osebni promet, kakor tudi suhozemski in pomorski prevoz ter promet med tržaškim področjem in področji, ki naj mejijo, na način, ki naj ustreza potrebam zaintesiranega prebivalstva sta se vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije in vlada republike Italije sporazumeli o naslednjem:

1. člen.

Področja, ki prihajajo v poštev za uveljavljanje tega sporazuma so:

a) področje Trsta, ki obsega občine, navedene v priloženem seznamu (Priloga A);

b) področja, ki mejijo na področje Trsta in obsegajo občine ali dele občin, navedenih v priloženem seznamu (Priloga B);

Morebitne spremembe sedanje upravno-territorialne ali katastrske pristojnosti občin ali delov občin, našteti v omenjenih dveh seznamih, ne morejo vplivati na področja, na katera se nanaša ta sporazum.

2. člen.

OSEBE, KI IMAJO PRAVICO DO PREHODA

Pravico, da se poslužujejo olajšav za promet v suhozemski in morski poti, ki jih predvideva ta sporazum, imajo vse osebe, ki stalno prebivajo na področjih iz 1. člena, všeči tudi tiste osebe, ki so na osnovi 8. člena Spomenice o soglasnosti, podpisane 5. oktobra 1954. leta v Londonu, prenesle ali bodo prenesle svoje stalno bivališče z enega področja na drugo področje iz omenjenega 1. člena.

3. člen.

LISTINE ZA PREHOD

Listine, ki jih bodo izdajali v zvezi z 2. členom, so naslednje:

1. propustnica; 2. izkaznica in dovoljenje za prehod kmetovalcem; 3. izredna propustnica; 4. dovoljenje za prehod.

4. člen.

PROPUSTNICA

1. Vse osebe, ki stalno bivajo na enem od področij, ki jih omenja 1. člen in ki nameravajo iti na bližnje področje, imajo pravico, da na prošnjo dobo propustnico. Propustnica bo veljala za 4 mesečna potovanja ter jo bo mogoče obnoviti. Ce obstajajo upravičeni razlogi, se bo propustnica izdala za daljšo dobo ali za večjo število potovanj. V tem primeru bodo morali biti razlogi navedeni na propustnici. Propustnica bo veljala skupno z osebno izkaznico lastnika.

2. Osebe, ki morajo često potovati na bližnje področje (zdravnik, živinozdravnik, babice, šoferji, prevozniki, podjetji in zdravstvenih ustanov, kakor tudi delavci in nameščenci, ki so v stalnih delovnih odnosih na drugem področju) bodo imeli pravico do propustnic z veljavnostjo enega leta, za neomejeno število potovanj in ki se bo mogla obnoviti. Ta propustnica bo opremljena s sliko lastnika, ki ne bo dolžan pokazati svoje osebne izkaznice.

3. V zgoraj omenjenih propustnicah bodo označeni osebni podatki lastnika, občina ali občine, za katere bodo izdane, kakor tudi mesta prehoda, ki se jih bo treba posluževati. Lastniki bodo morali dosegči po najkrajši poti označeno občino ali občine.

4. Otroci izpod 12 let, ki potujejo s starši ali z drugimi osebami, ki jih spremljajo, bodo morali biti poimensko vpisani na propustnici, če nimajo lastne propustnice.

5. Propustnice po 1. in 2. odstavku bodo ustrezale prilogi 1. odnosno prilogi 2.

5. člen.

BIVANJE NA SOSEDNEM PODROČJU

1. Vrnitev na področje stalnega bivanja se bo moralo izvršiti po pravilu najkasneje v teku naslednjega dne in na krajih prehoda, označenih v propustnici.

2. Ce obstajajo upravičeni razlogi (delo, zdravljenje, družinski ali turistični), se bo propustnica na prošnjo lahko podaljšala.

13. člen.

NACIN UPORABE

1. Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev bodo veljale izključno samo za kraj odnosno kraje, ki so na njih označeni. Prehod se bo vršil na prehodnih točkah, ki so na njih označene, razen za dvolastnike, o katerih govorčen 7. odstavek 2 a) in za člane njihovih družin, ki bodo lahko neposredno šli na zemljišče, samo je na drugem področju izključno, ki je na delu na polju in z obveznostjo, da se s polja ne bodo oddaljili. Prenos pridelkov se bo moral izvršiti samo preko prehodnih točk, ki so na izkaznicah označene.

2. Niso dovoljene poti, ki bi se oddala

Ijile od najkrajše poti, ki vodi v ali iz označenih krajev. Vrnitev se bo morala izvršiti istega dne in sicer po isti prehodni točki (razen izjem, ki so označene v prejšnjem odstavku) in pred časom, ko se prehodna točka zapre.

14. člen.

SEZONSKO DOVOLJENJE ZA BIVANJE

1. Osebe, o katerih je govorčen v členih 7. in 10 in ki zaradi sezonskega dela morajo ostati na drugem področju več kot en dan, bodo morale imeti še dovoljenje za sezonsko bivanje. V tem dovoljenju bodo označena obdobja in kraji bivanja na drugem področju, kakor tudi zaporedna številka izkaznice odnosno dovo-

lenja za prehod kmetovalcev.

Dovolenje za sezonsko bivanje bo veljalo za dobo, ki ne bo trajala več kot tri mesece in se bo lahko obnovilo. Dovolenje bo slično priloženemu vzorcu (priloga 5). Za izdajo in za potrditev istega veljajo predpisi člena 12.

15. člen.

POSEBNA PROPUSTNICA

1. V posebno nujnih primerih ali zaradi upravičenih vzrovkov se bo osebam, označenim v členu 2, lahko izdala posebna propustnica, ki bo veljala za občino, ki bo na propustnici označena. To listino bodo za italijanske in jugoslovanske oblasti izdajali ustrezeni kontrolni organi na prehodnih točkah.

NAROCNINA:

Za Italijo: polletna 300 lir — letna 500 lir — Za inozemstvo: polletna 600 lir — letna 1000 lir — Oglas po dogovoru. Posamezna številka 25 lir

SKICA PRIBLIŽNEGA OBMEJNEGA PASU, KI PRIDE V POSTEV ZA OBMEJNI PROMET V SMISLU VIDEMSKEGA SPORAZUMA

12. člen.

NACIN IZDAJANJA

1. Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev bodo z italijanske strani izdajale ustrezone kvesture, z jugoslovanske strani pa ustrezeni okrajni ljudski odbori na temelju listin, ki bodo dokazovali, da je posilec izpoljuje pogoje, ki jih predvideva ta sporazum. Izkaznice in dovoljenja se bodo izdajala po možnosti v roku 30 dni od dneva, ko bo prošnja vložena.

Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev so veljavna za dobo 10 dni in bo dopuščala samo en prehod z vrnitvijo preko iste prehodne točke.

2. Omenjena propustnica bo omogočila bivanje na drugem področju za dobo 10 dni in bo dopuščala samo en prehod z vrnitvijo preko iste prehodne točke.

3. Gornja propustnica bo podobna priloženemu vzorcu (priloga 6) in bo veljavna edinole z osebno izkaznico.

16. člen.

DOVOLJENJE ZA PREHOD

1. Osebe s stalnim bivanjem v enem izmed področij, ki so označene pod 1. členom tega sporazuma in ki želijo zaradi krajše poti iti čez sosednja področja, bodo lahko dobile posebno dovoljenje za prehod v smislu priloženega vzorca (priloga 7).

2. Omenjeno dovoljenje se bo lahko dalo tistim osebam, ki bodo zanj prosile, da bi šle na svojo posest, na delo ali na svoje upravno središče, kakor tudi osebam, ki so zaposlene pri avtomobilskih zvezah, ali za prevoz blaga s tovornimi avtomobili.

3. Dovolenje za prehod bo vsebovalo osebne podatke in sliko lastnika dovoljenja in tudi točke prehoda ter pot, katera se bo lastnik dovoljenja moral držati.

Na prehodnem področju ne bo dovoljeno ustavljanje, razen v primeru višje sile.

4. Omenjena listina bo veljavna z osebno izkaznico njenega lastnika in bo imela isto veljavnost kot propustnica, o kateri se govorčen pod členom 4. odstavek 1 in se bo lahko podaljšala.

5. Kar se tiče načina izdajanja te listine se bo jemalo v poštev določbe 6. člena tega sporazuma s tem, da bo namesto izraza 'potrditeve' druge pogodbene stranke veljal tu izraz 'dovoljenje' na prehod.

(Nadaljevanje na 2. strani).

Besedilo sporazuma za obmejni promet med Italijo in Jugoslavijo

(Nadaljevanje s 1. strani)

17. člen.

PRIMERI ELEMENTARNIH NESREČ

V primerih elementarnih nesreč (požari, poplave in podobno) bo po sporazuju med krajevnimi pristojnimi oblastmi prizadetemu prebivalstvu kakor tudi osebam, ki pomagajo pri reševanju, dovoljen prehod in zadržanje na sosednjem področju, dokler ne bo nehnala nevarnost.

18. člen.

KRAJI PREHODA

1. Promet oseb, ki imajo listine predvajene v tem sporazuju, se bo vršil na krajih prehoda prve in druge kategorije, kakor je razvidno iz priloženega seznama (Priloga 8). Promet oseb, čez kratek prehod prve kategorije, se bo lahko vršil ob vsaki ura podnevi in ponoči, medtem ko se bo promet oseb čez kratek prehod druge kategorije mogel vršiti: v januarju in decembri od 7. do 18. ure; v februarju in novembri od 6.30 do 18.30; v marcu in oktobru od 6. do 19.30; v aprilu in septembri od 5. do 19.30; v maju, juniju, juliju in avgustu od 4. do 21. ure (srednjevropski čas).

2. Če obstajajo upravičene potrebe prebivalstva, morejo pristojne oblasti sporazumno sprememiti na nekaterih krajih prehoda druge kategorije urenik prehoda, kakor tudi določiti stalno ali začasno odprtje drugih krajev prehoda. Pristojne oblasti morejo hkrati sporazumno določiti morebitno ukinitev nekaterih krajev prehoda druge kategorije ob nedeljah in drugih praznikih, kakor tudi v primeru upravičene potrebe.

19. člen.

LISTINAM ZA PREHOD SKUPNA DOLOČILA

1. Vse listine, ki jih predvajeva ta sporazu, bodo izdane v italijansčini, slovenščini in srbohrvaščini.

2. Izdajanje in potrditev omenjenih listin bo prosto vsakršne takse ali drugih pristojbin, izvzemši stroškov listine same.

3. Če bi se lastnik listin, ki jih predvajeva ta sporazu, zaradi višje sile ne morebitno ukinitev nekaterih krajev prehoda druge kategorije ob nedeljah in drugih praznikih, kakor tudi v primeru upravičene potrebe.

4. a) Oblasti ene ali druge pogodbene stranke bodo mogle v primeru zlorabe

Pomorski in suhozemski promet

22. člen.

UREDITEV SUHOZEMSKIH IN POMORSKIH PROG

Mešani komisiji, predvideni v 62. členu, je poverjena naloga, da določi proge suhozemskih in pomorskih zvez med pristojnicami in krajji področij tega sporazuma, določi pravilnike in pogoje poslovanja, morebitne spremembe in vsako tehnično vprašanje zadevajoč proge same.

23. člen.

DAVCNA OPROSTITEV PREVOZNIKOV PODJETIJ

Z namenom, da se prepreči dvojno obdavčevanje in da se olajšajo prometne zveze med področji tega sporazuma, pomorski komisiji, kakor tudi avtoprevozniška podjetja, ki vrše potniško službo med omenjenimi področji, ne bodo na drugem področju – če nimajo tam nobene stalne organizacije – podvržena nobenemu davku, taksi ali pristojbini itd., ki bi zadevala njihov dobiček, bruto dohodek, prevozna sredstva, vozne listke ali upravne akte (kakor na primer koncesije za avtobusne proge).

24. člen.

TARIFE ZA PREVOZ POTNIKOV

Tarife za službo pomorskih prog bodo enake za iste proge z odhodom z istega kraja. Isto načelo bo veljalo tudi za tarife na suhozemskih progah.

25. člen.

PRODAJA VOZNIH LISTKOV

Da bi se olajšal promet, se bo prodaja voznih listkov vršila ne samo na kopnenih, ampak tudi na ladjih in na avtobusih, pod pogojem da so vsote izterjane na drugem področju, deponirajo na izhodni karini. Prodaja pomorskih vozovnic se ne bo mogla v zadnjem pristanišču vršiti na ladji sami. Vozovnice za pomorski in suhozemski prevoz bo treba plačati v zakoniti valuti kraja, kjer se prodajajo.

26. člen.

PRENOS VSOT IZTERJANIH ZA VOZOVNICE

Vsote, ki so na osnovi določbe 25. člena vložene na carini, bodo pristojne carine vložile v pooblaščene bančne zavode na račune, ki se bodo glasili na podjetja, ki so izvršile polog. Iz teh računov bodo podjetja črpala vsote, ki so potrebne za kritje vzdrževalnine in poslovanja prog. Saide omenjenih računov bodo prenesli v soglasju s splošnimi določbami, določenimi v plačilnem sporazuju v veljavi med omenjenimi področji strankama v trenutku prenosa samega.

27. člen.

ZASTAVA LADIJ IN OBVESTILO O AKTIVIZACIJI PROG

Pomorske proge za prevoz potnikov, o katerem je govora v tem sporazuju, bodo poslovala samo z italijanskimi in jugoslovanskimi ladji. V zvezi s prevozniško službo, o kateri je govora v 22. členu, bodo pristojne krajevine oblasti ene pogodbene stranke obvestile pristojne krajevine oblasti druge pogodbene stranke o začetku poslovanja vsake proge, o imenih podjetij, ki bodo vzdrževale te

odvzeti listine za prehod, ne glede na morebitni kazenski postopek zaradi nezakonitih dejanj, ki bi jih lastniki ali njim zaupani mladoletniki zagrešili. Ce bi zgoraj omenjeni ukrepi zadeli lastnika izkaznice za prehod poljedelcev, bodo člani njegove družine in njegova delovna skupina mogli odhajati na sosedno področje v poljedelske namene.

b) V primerih, ki jih predvideva prejšnji odstavek, ali ce bi lastniki izkaznice za prehod kmetovalcev začasno ne morebiti na posestvo na sosedno področje, bo mogel svojo izkaznico izročiti članu svoje družine, ali ce tega ni nekemu uslužbenemu, ki ima dovoljenje za zemljiski prehod, toda v tem primeru bo potreben pristanek pristojnih oblasti. Lastniki zgoraj omenjene izkaznice se bo mogel na ta način poslužiti istih olajšav, ki pritičajo lastniku.

c) Odvzemu listine, kakor tudi o razlogih, ki so ga povzročili, bo treba v treh dneh obvestiti oblast, ki je listino izdala. V tem primeru bodo listino vrnili omenjeni oblasti.

d) V primeru, da bi oseba iz kategorij omenjenih v tem sporazuju izgubila osebno svobodo, so oblasti drugega področja dolžne obvestiti čimpres, vsekakor pa v 48 urah, oblasti sosednjega področja in navesti zadnji razlog.

e) Obe pogodbene stranki si pridružujejo pravico, da v izjemnih primerih, zlasti iz razlogov načonalne varnosti, ukiniti v celoti ali delno in za določeno dobo promet, o katerem je govora v tem sporazuju. Vlada, ki bi imela namen spremeti podoben ukrep, bo obvestila čimpres in po možnosti 8 dni prej drugo pogodbeno stranko. O možnosti ponovne vzpostavitev omenjenega prometa bo takoj obvestila drugo pogodbeno stranko.

20. člen.

NACELO RECIPROČNOSTI

Spolni pogoji v zvezi z ustanovitvijo in upravljanjem suhozemskih in pomorskih prevoznih prog, o čemer je govora v tem sporazuju, bodo temeljile v vsem na načelu recipročnosti. V tem smislu je treba tolmačiti člene, ki to urejajo.

21. člen.

V smislu 20. člena bo vsaka od pogodbene stranke imela pravico, da poskrbi v celoti ali delno za poslovanje lastnih prog, ne glede na to, ali se druga stranka posluži ali ne pravice, da vzpostavi ustrezne lastne proge.

proge, kakor tudi o ladjah, ki jo bodo vzdrževale.

28. člen.

RAVNANJE Z LADJAMI

Vsaka od pogodbene stranke se obvezuje, da bo z ladjami druge pogodbene stranke, ki bodo vzdrževale proge, o katerih je govora v tem sporazuju, ravna enako, kakor z lastnimi ladjami, tako ob vstopu, ob zasidranju in ob izhodu iz pristanišč, bodisi kar zadeva plačevanje takš v vseh pravic, kakor tudi kar zadeva kraje pristanka, vkrcajanja in izkrcajanja. Formalnosti, katerim bi bile ladje in njihove posadke in potniki kakor kolii podvrženi v pristaniščih drugega področja, bodo omejene na nujno potreben minimum.

29. člen.

PREPOVED OBALNE PLOVBE

Ladje, ki vrše službo na progah, ki jih je vsaka od pogodbene stranke aktivirala, ne bodo mogle vršiti obalne plove med pristanišči drugega področja. Ne smatra se za obalno plovbo dejstvo, da se neka ladja ustavi v več pristaniščih nekega področja, da vkrca potnike, ki so namenjeni v eno ob pristanišču drugega področja.

30. člen.

PREVOZ BLAGA PO MORJU

Morebitni prevoz blaga z ladjami, ki bodo v smislu tega sporazuma prevzale tudi potnike, se bo vršil po splošnih veljavnih zakonih.

31. člen.

UVEDBA PREDNOSTNIH PREDPISOV

Vsi morebitni prednostni predpisi, ki bi bili bolj ugodni za prevoz po morju ali po suhem in ki so zapovedani v splošnih sporazumih med republiko Italijo in Zvezno ljudsko republiko Jugoslavijo, se bodo uveli v pomorskem in suhozemskem prometu, o katerem govori ta sporazu.

32. člen.

STALNE AVTOMOBILSKE PROGE

Avtomobilske zveze bodo v smislu tega sporazuma izvrševala v koncesiji podjetja, ki so za tako dejavnost pooblaščena in pravilno vpisana v uradnih seznamih ustreznih področij.

Dovoljenja bodo izdale krajevine pristojne oblasti, vsaka za del proge na svojem področju. Ta dovoljenja bodo veljavna za eno leto in se bodo lahko podaljšata.

V posebnih primerih se bodo lahko izdala dovoljenja tudi za krajevo dobo.

33. člen.

IZDAJANJE DOVOLJENJ

Avtoprevozniška podjetja bodo predložila prošnje za dovoljenje pri svojih pristojnih krajevinah.

Vsaka prošnja bo morala biti opremljena s planimetričnim načrtom proge, z urnikom, tarifami, opisom vozila in bo lahko vsebovala tudi druge koristne podatke.

Prošnje, ki jih bodo ustrezne krajevine oblasti ene pogodbene stranke odobrite, bodo izročene ustreznim krajevnim oblastim.

stem druge pogodbene stranke, ki bodo morale v 15 dneh sporočiti svoj sklep.

ODVZEM DOVOLJENJA

Pristojne oblasti bodo lahko odvzete dovoljenje tistim podjetjem, ki bodo v ustreznem področju kršila tamkaj veljavne zakonske predpise odnosno pogaje, ki urejajo redni avtobusni promet.

Razen v izredno hudičkih primerih se bo odvzem pooblaščila lahko izvršil le, če je bilo podjetje že prej opozorjeno. Tako opozorilo kakor odvzem dovoljenja se morata sporočiti ustreznim oblastem druge pogodbene stranke.

V primeru, da se enemu podjetju dovoljenje izvršame, se bo dovoljenje za izvrševanje te prevozne službe dalo drugemu podjetju in to v smislu procedure, kot pod členom 33.

34. člen.

LISTINE ZA KRETANJE Z MOTORNIМИ VOZILI

Motorna vozila, ki bodo vozila med obema področjema o katerem govori sporazu, morajo imeti »carnet de passages en douane ali triptik.

35. člen.

CARINSKE OLAJŠAVE ZA AVTOMOBILE

Nadomestni deli, pnevmatike in orodje motornih vozil niso podvrženi plačevanju carinskih pristojbin pod pogojem, da so vpisani na listini o začasnom izvozu, o katerem govori 37. člen in ki se jih ponovno izvozi.

Prav tako je oprošeno plačila carinskih pristojbin gorivo, ki je v tanku, ne posredno povezanim z motorjem.

36. člen.

POŠTNNA SLUŽBA

Pogodbeni stranki bosta proučili možnost, da se suhozemski in pomorske proge, o katerih govori ta sporazu, uporabijo za dnevno poštno službo.

37. člen.

VZPOSTAVITEV PRVIH PROG

Mimo tega, kar določa 22. člen, bodo prve bistvene suhozemski in pomorske

proge, kakor tudi odnosni pogoji poslovanja, določeni, izmenjavo pisem med predsedniki obem delegacij, ki jim je povzeto sklenitev tega sporazuma. Pristojne krajevine oblasti se bodo vzajemno obveščale o imenu podjetij in o začetku poslovanja vsake proge.

Vsaka od pogodbnih strank se obvezuje, da bo, v kolikor jo zadeva, podvzela vse potrebne ukrepe, da bi druga pogodbena stranka v 30 dneh od podpisa tega sporazuma mogla začeti s prometno službo, dogovorjeno na temelju tega člena.

Zgoraj omenjene proge bodo ostale do kateri ne bo mešana komisija, o kateri je govor v 62. členu, določila vse suhozemski in pomorski prog, kakor je predvideno v 22. členu.

Pisma, o katerih se govori zgoraj, bodo izmenjali hkrati s podpisom tega sporazuma in bodo tvorila njen sestavni del.

41. člen.

TAKSE, DAVKI IN DRUGE DAJATVE

Zemljisci, ki pripadajo osebam s stalnim bivališčem na enem od področij, o katerih govori ta sporazu, ki leže na sosednjem področju, kakor tudi njihovi dohodki ne bodo obremenjeni s taksami, davki ali drugimi dajatvami, večjimi od onih, ki bremenijo zemljisci in njihove dohodke, pripadajoče osebam s stalnim bivališčem na področju, kjer se ta zemljisci nahajajo.

42. člen.

Besedilo sporazuma

(Nadaljevanje s 2. strani).

55. člen.

OLAJSAVE

nja dajatev, ki izhajajo iz socialnega zavarovanja, osebam, ki so stalni prebivalci na enem od področij iz tega sporazuma, a so v delovnem odnosu na drugem področju — bodo zainteresirane ustanove socialnega zavarovanja, ki poslujejo na obeh področjih, začele v roku od največ 30 dni od podpisa tega sporazuma z razgovori, ki bodo sklene posebni dogovori, ki bodo postali veljavni po odobritvi pristojnih organov obeh pogodbene strank.

Obračuni med ustanovami in stalna mešana komisija

56. člen.

OBRACUN MED ZAINTERESIRANIMI USTANOVAMI

Dogovori iz 54. člena morajo urediti tudi način povračila stroškov, ki jih bodo ustanove enega področja nosile na račun ustanov drugega področja.

57. člen.

VZAJEMNE OBVEZNOSTI

Občina Milje, ki je pod italijansko upravo in ki upravlja z vodovodnimi napravami, iz katerih se oskrbuje z vodo področje, ki je po spomenici o soglasju prišlo pod jugoslovansko civilno upravo, bo vzdrževala te naprave v dobrem stanju in dobavljala temu področju one količine vode, ki jih je v preteklosti običajno dobavljala v posameznih letnih časih.

Okrajni ljudski odbor Koper bo s svoje strani zagotovil pravilno vzdrževanje in delovanje vodovodnega sistema, ki se nahaja na področju pod jugoslovansko upravo z namenom, da se zajamči oskrbovanje z vodo v količinah, ki so se dobavljale prej tistemelju delu področja občine Milje, ki je glede oskrbovanja z vodo odvisen od omenjenega sistema.

V kolikor bi se razpoložljive količine vode zmanjšale zaradi naravnih vzrokov, bodo količine vode, ki se bo dobavljala potrošnikom, sorazmerno zmanjšane za oba področja.

Morebitne zahteve po dodatni dobavi vode bodo predložene mešani komisiji, ki jo ustanavlja ta sporazum, v kolikor bi bile postavljene pred sklenitvijo dogovora iz 60. člena.

58. člen.

CENA

Ceno, ki jo bo okrajni ljudski odbor Koper plačal za vodo, ki jo dobiva od miljske občine, bo določila mešana komisija, katere člani bodo imenovani čimprej od obe vlad.

59. člen.

PREPOVED SKODLJIVIH SPREMEMB

Okraj Koper in občina Milje sta dolžna, da, mimo obojestranskega sporazuma, ničesar ne menjata na napravah vodovodnega sistema, o katerem se govorji, v kolikor bi to moglo negativno vplivati na stalno in redno oskrbovanje z vodo druge strani.

60. člen.

POSEBNI DOGOVOR

Pogodbeni stranki soglašata, da se v roku 30 dni po podpisu tega sporazuma začnejo, po mešani komisiji iz 58. člena, razgovori zaradi sklenitve posebnega dogovora, s katerim se bodo, na temelju gornjih členov, določile odnosne odgovornosti in ugotovili odnosni dolgovi in krediti, kakor tudi način bodočih obračunov in plačevanj.

Seznam občin na področju videmske pokrajine in seznam prehodov

PREHODI DRUGE KATEGORIJE

1. Rajbl-Log pod Mangartom podvozni blok.
2. Učeja cestni blok.
3. Most na Nadiži cestni blok.
4. Polava-Livec cestni blok.
5. Pod Klanec cestni blok.
6. Mišček cestni blok.

SEZONSKI PREHODI II. KATEGORIJE

1. Sturm (Topolovo) cestni blok.
2. Robedische cestni blok.
3. Jevšek cestni blok.
4. Solarji cestni blok.
5. Kolovrat cestni blok.

AVTOBUSNE PROGE

- I. Avtobusna služba, ki jo vršita obe stranki.
 1. Gorica - Solkan in nazaj (prehod pri Rdeči hiši ali Solkanu).
Urniki: dve dnevne vožnje.
 2. Gorica - Šempeter - Vrtojba in nazaj (prehod Šempeter).
Urniki: tri dnevne vožnje.
 3. Tolmin - Čedad in nazaj preko Kobarida (prehod Robič).
Urniki: ena dnevna vožnja.
 4. Kamberško - Čedad in nazaj preko Golega Brda (prehod Mišček).
Urniki: ena dnevna vožnja.
 5. Gorica - Opatje selo - Komen in nazaj (prehod Devetaki).
Urniki: ena dnevna vožnja.
 6. Trbiž - Bovec in nazaj (prehod Robič).
Urniki: ena dnevna vožnja.
 7. Nova Gorica - Gorica - Trst in nazaj (prehod Rdeča hiša ali Solkan).
Urniki: šest tedenskih voženj, ki jih tri izvrši italijansko podjetje in tri jugoslovansko podjetje v izmeničnih dneh s tedensko zamenjavo. Hkrati
- II. Avtobusna služba, ki jo bo vršila ena ali druga stranka.
 1. Medana - Dobrova - Kajsko - Števerjan - Gorica - Nova Gorica in nazaj (prehod Števerjan - Hum in Solkan ali Rdeča hiša).
Urniki: tri dnevne vožnje jugoslovenskega podjetja.
 2. Gorica - Števerjan - Kajsko - Dobrova - Medana in nazaj (prehod Hum - Števerjan).
Urniki: tri dnevne vožnje italijanskega podjetja.
 3. Trbiž - Bovec - Kobarid - Tolmin - Kanal - Gorica in nazaj (prehod Predil in Solkan ali Rdeča hiša).
Urniki: ena dnevna vožnja italijanskega podjetja.
 4. Nova Gorica - Kanal - Tolmin - Kobarid - Bovec - Trbiž in nazaj (prehod Predil).
Urniki: ena dnevna vožnja jugoslovenskega podjetja.

Seznam občin na sosednjih jugoslovenskih področjih, ki mejijo s področjem Videmske pokrajine, v katerih se izvajajo določila italijansko-jugoslovenskega sporazuma podpisanega v Vidmu 20. avgusta 1955:

1. občina Cedad,
2. občina Podbonesec,
3. občina Sv. Ivan ob Nadiži,
4. občina Sv. Peter Slovenov,
5. občina Sovodnje,
6. občina Srednje,
7. občina Tavorjana,
8. občina Grmek,
9. občina Dreka,
10. občina Sv. Lenart Slovenov,
11. občina Prapotno,
12. občina Kvar,
13. občina Fojda (samo katastrska občina Čenebola),
14. občina Centa,
15. občina Brdo v Terski dolini,
16. občina Neme,
17. občina Tipana,
18. občina Naborjet-Ovčja ves,
19. občina Trbiž,
20. občina Kljuža,
21. občina Rezija.

Seznam občin na sosednjih jugoslovenskih področjih, ki mejijo s področjem Videmske pokrajine, v katerih se izvajajo določila italijansko-jugoslovenskega sporazuma podpisanega v Vidmu 20. avgusta 1955:

1. občina Bovec,
2. občina Breginj,
3. občina Kobarid,
4. občina Tolmin,
5. občina Most na Soči (Sv. Lucija),
6. občina Kanal,
7. občina Kal nad Kanalom,
8. občina Dobrovo,
9. občina Kojsko.

PREHODI PRVE KATEGORIJE

1. Fužine - Rateče cestni blok.
2. Predil cestni blok.
3. Štupca-Robič cestni blok.

»MATAJUR«

BRDO

Kadà u bo naret turan?

»Barjenji storita turan za zejtra zutra zuoniti dan!« takole no nas zmjerjava te družji paizi. Rjes to e že pouno ljet, k' ve dјelamo naš turan anu z veliko fadijo smo ga storili ti ku je anjelé. Za finišati no pa nam manjčajo soutje, zak' za storiti ejejo čampanarju ne bá kalkulana 'na šoma za 1,125.000 lir.

Naš far e zbrau prejšnjo nedejo u sanguisti judi anu prestavu tri forme za kontinuati djele.

1. Naj bi 15 famej tu paize posodile 50.000 lir usaka anu djelo narditi mi.

2. Ali uzeti soute ta na banči na posodo.

3. Dati djelo eni imprezi.

Ala fin to se njé nič konkludilo an zato ne vjemo kadá u bo naret turan za zuoniti dan.

SMRTI. U Brde sta umarla avošta nješca Blasutto Pjeren-Lovrič an Slobbe Žvan-Tipanjen, oba bouna več ljet.

PADLA JE. 62 letna Roseano Angelina ne padla an se zlomila čampano rame. Ščepati na bo muoria mjesac dni.

SREČA U NESRECİ

Djeluc Zorza Gvido iz Marsina se lahko šteje med srečne ljudi. Kar je djeluc par gradnji čedadskoga špitala je padu iz impalkature kajšnih 17 metru globoko an se par padcu ni pru nič udaru.

Čitateljem!

Javljamo, da »Matajur« po običajnih poletnih počitnicah zopet redno izhaja dvakrat mesečno. Obenem prosto cenjene čitatelje, da poravnajo morebitno zaostalo naročino ozirama, da prideve novih naročnikov, da bo borba za naše pravice, ki jo vodimo dolgo let, uspešnejša.

TAVORJANA

TUČA NARDILA VELIKO ŠKODO

Ljetosnji pardelki so kazali zlo lepuo an djejali smo konte kaj bomo jeli za vino an kaj bomo s tistim denarjem lahko kupili za pregnati zimo. A use te ljepe prožete nam je uničila tuča, ki je nardila veliko škodo u vinjaljah an na sjerku. Uničila nam je 50% pardelkou an škoda da znaša nad 30 milijonu lir. Zaprosili smo za pomouč usaj za Kuosto, Preštint an Ronke, kjer je tuča nardila največ škode.

SREDNJE

BJERMA U SV. PAVLU

Dne 15. avgusta smo imjel bjeram u naši cerkvi. Par bjerimi je bluo okuol 40 otrok. Ob tej priložnosti je č. g. Blazutti povabil cerkveni pevski zbor iz Les. Zapjeli so par slovenskih pesmi tud pred škofom, ki jih je lepuo pohuall.

GRMEK

Lansko ljetu so pisali iz Francije na grmiški kamun, de je tam umrli 67 ljetni emigrant Trušnjak Anton-Pulentar, doma iz Hostnega. Hitro potle so domaći napravili u cerkvi u Lesah pogrebno mašo za wrengeča Antona. K maši je paršla usa žlahta, poleg vuduovec. Ob tej priložnosti sevjeda ni manjkalo tudi solzi. Pred nedougim pa je Trušnjak Anton sam pisu damu, de je žiu an de je u

narbuojšim zdravju. Usi so se razveselili nepričakovane novice, posebno pa žeňa Pjerina, ki jo je privlček s svojim »ustajanjem« od uduovske vrste nazaj med žene, ki imajo svojega moža. Antonu želimo še dosti zdravih an veselih dnevin!

POROKA U LESAH. Dne 25. avgusta smo imjeli novice u naši vasi. Poročila se je domačinka Nila Kanalec, učiteljica, z 28 ljetnim Egidio Guanone iz Milana. Mlademu paru želimo srečno an veselo zakonsko življenje!

FOJDA

UTONILA JE U KORITU

Zlo tragično je končala svoje mlado življenje komaj triljetna Kont Danijela iz Cenebole. Neopazeno je odšla iz hiše an je padla u vaško korito, kjer perejo. Kar so jo ušafali je bluo že prepozno, mala čečica je bla martva.

SV. PETER SLOVENOV

MOST ČEZ ABORNO POPRAV- LJAJO

U preteklosti smo že pisali kakuó težkuo je, ker se ne more voziti po mostu, ki peje čez Aborno. Končno so oblasti le uslišale prošnjo an aprobale prožet za popravit an tud za razširit ta most, ki je velike važnosti, saj veže Nadiško dolino s šterimi kamuni (Dreka, Grmek, Srednje in Sv. Lenart). Posebno sadá, ko je odprt malib obmejni promet, bi biu brez tega mosta ves promet u tej okolici močno oviran. Stroški za to djelo bo znašali 1,500.000 lir, ki jih bo krila država.

NI POZABU DOMAČEGA KRAJA

Parve dni avgusta je po 32 ljetih odstnosti parši iz Francije na obisk u svoj rojstni kraj Medves Emil. Naš rojak živi u Parizu an je po poklicu arhitekt dekorator, a kljub dougemu bivanju po svjeti ni pozabu svojega rojstnega kraja an Nadiško dolino. Dostljejki kraju je vidu po svetu, a ranj je narijeva Nadiška dolina, saj je u pogovorih s svojimi paratelji, ki jih je obisku, takuo rad spominju »tiste srečne dni, ki več jih ni« kar je kot bosonog puobič ribar po Nadiši.

KLOPCE SO POSTAVILI. U drevoredu, ki je Špetra peje pruet Ažli, so postavili več klop, de se bojo ljudje lahko odpocili, kar bojo paršli sem na sprehod.

SOVODNJE

Djeluce njeso plačal

preuzela djelo. Tle se gre za 35 družin, ki tarpijo pomanjkanje.

OTVORITEV LJUDSKIH HIS

U Sovodnjah an Ceplatiščah so dograjeni INA hiše an otvoritev je bla zlo veličastna. Prisostvovali so ji vojaške, civilne an cerkvene oblasti an sejveda tudi dosti domačinou. Hiše so zlo moderne narete an srečni tisti, katjerim je bilo dan.

REZIJA

ZRTEV DELA V LUKSENBURGU

Vso našo dolino je zelo pretresla vest, da je tujina zopet terjal življenje enega naših emigrantov. Sporočilo, ki smo pred dnevi prejeli, pravi, da se je dne 6. avgusta smrtno ponesrečil v Luksemburgu Floriano Alojz, kjer je bil na delu. Svojem pokojnika naše iskreno sožalje.

STOLETNE LIPE V RAVENCI

NI VEĆ

Ni niso pomagali protesti naših domačinov in rojakov v inozemstvu, smrtna obsodba večstotletne lipe v Ravencu se je pred dnevi, v navzočnosti mnogih gledalcev, izvršila. Poznavalci drevja trdijo, da je lipa starca približno 600 let in meri v premeru 4 metre. Za preureditev trga pred sedežem občine so žrtv

SLOVENSKA PISANA BESEDA

Še bolj je vzbudil pozornost Ludvik Mrzel s svojimi čustvenimi črticami: Luč ob cesti in Bog v Trbovljah.

Podobno je bilo do neke mere pripovedništvo Slavka Gruma, ki je pomemben posebej zaradi svoje drame »Dogodek v mestu Gogia«.

Poleg Seliškarja je najbolj izrazit posebni proletarec Mile Klopčič, sin ruderja.

Njegove pesmi so krik revolucionarja (Plamiteči okovi, Preproste pesmi). Pesnik je tudi pomemben prevajalec iz ruske, nemške in ameriške književnosti.

V tem obdobju se je uveljavil kot svojsten dramatik Bratko Kreft. Njegovi Celjski grofje, Kreature in Velika punčarija predstavljajo napredek v razvoju slovenske drame.

Ves eksprezionističen v svojem izrazu je bil nadalje pripovednik Rudolf Kresal, ki je napisal obsežen roman Študent Štefan.

Posebno mesto med takimi vrstniki zavzema Vladimir Bartol, trčačan, sin slovenske pisateljice Marice Bartol-Nadliškove.

Njegove črtice v zbirki »Al Araf« so polne ustvarjalne domišljije, nekje v ozadju pa so v njih moderna spoznanja o človekovi duševnosti. Se posebej je zanimiv njegov roman Alamut, v katerem je pisatelj poizkušal pokazati pojav diktature nadčloveka.

Socialne povestne z uporabo sodobne snovi je v tem času pisal Jože Kranjc. Na Jesenicah je izrasel Tone Čufar, ki je izbiral iz domačega okolja. Rudolf Golouh, doma iz Kopra, je napisal takrat več socialnih dram. K tem pa bi omenili še Ivana Vuka, ki je napisal zbirko novel. Zlato tele.

Za takšnim uvodom smo Slovenci dočakali obširnejše in globlje opise lastne resničnosti; napisali so jih: Anton Ingolič, Miško Kranjec in Prežihov Voranc, tik pred vojno se jim je s prvimi črticami pridružil še Crlil Kosmač.

Vsak od zgoraj navedenih je izšel iz svoje pokrajine, jo znal zrcalno točno prikazati in izraziti preko človeka tudi delec občeslovenskega. Najdlje je v tem prizadovanju segel Korošec Prežihov Voranc.

Anton Ingolič je z romanom Lukarji pričel z obširno družbeno študijo; pokazal je na življenje viničarjev.

Miško Kranjec je pesnik Prekmurja; segel je še globlje kot Ingolič. Njegove povesti in romani (Težaki, Življenje, Sreča na vasi, Pesem ceste, Tri novele) so vse pisane z nekim mehkim močnim čustvom.

Leta 1935 pa je vzbudil pravo zavzetje dotlej neznan pisatelj Korošec Lovro Kuhar - Prežihov Voranc (1893-1950). Pisatelj je vse svoje življenje posvetil delavskemu gibanju. V svojih črticah, novelah in romanah je zajel življenje z najširšim znamenjem.

Prežihov Voranc nam je s svojimi Samorastniki ustvaril nenadkriljive popise neusmiljene borbe izkoristnih, bajtarskih slovenskih ljudi. Pokazal nam jih je

v vseh njih slabostih in veličini, v plastičnih podobah, ki imajo svoje korenine v nekakšnih praslovenčih, v starih izkušnjah vseh tlačanskih rodov, ki so se iz stoletja v stoletje borili za napredok.

V treh romanah je Prežihov Voranc prvi v obsežni obliki poizkusil podati sliko slovenskih usod. Veliki spopad prvo svetovno vojno je opisal v Doberdobu. S Požganico je naslikal vso dramatičnost našega boja za Koroško in v Jamnici razkroj patriarhalnega, vaškega sveta ob novih družbenih pojavih.

Na stezi te nove resničnosti je storil že pred vojno svoj prvi korak s povestjo »Sin« pisatelj Ivan Potr.

V obdobju med obema vojnoma pa je pisala še cela vrsta pisateljev in pesnikov, ki so vsi prispevali svoj delež v veliko zakladnico naše književnosti. To so: Jože Pahor, doma iz Sežane, pisal je zgodovinske romane; Ivan Vouk novele, Angelo Cerkvenik socialne povest, Ivan Zorec zgodovinske povest, Ivan Matičič povesti, Janko Kač povesti in romane, Tone Gaspari povesti, Anton Leskovic socialne drame, Maks Šnuderl novele in drame, Stanko Cajnkar drame in povesti, France Novšak romane, Bogomil Fatur pesmi, Ivan Rob pesmi, Josip Ribičič mladinske povesti, tako tudi Gustav Strniša, Fran Roš in Karel Širok pesmi.

Posebno mesto med našimi pisatelji zavzema ameriški Slovenec Louis Adamič, ki se je v novem svetu uveljavil z vrsto obsežnih del: Smeh v džungli, Dinamit, Domorodčeva vrnitve, Zibelka življenja itd. Adamič je pisal v angleščini ter uspel predstaviti Ameriki ne le slovenskega človeka, temveč evropskega izseljenca kot poseben družbeni sloj.

Ze v tem obdobju pa so naši znanstveniki pričeli s proučevanjem naše književnosti. Osnovne temelje naše književne zgodovine sta postavila s svojimi deli Ivan Prijatelj in France Kidrič, profesorja književnosti na Univerzi v Ljubljani.

Na pragu tistih dni, ko smo nato začeli pisati uporniške pesmi po gozdovih, pa se je zboru, ki je pisal med obema vojnoma, priključil še novi rod.

Pleveu - gnoj za traunike

Ljetos je zadost dažá, poseuki lepo rastejo, z njim pa raste tudi pleveu. Pleveula je ljetos dost. Nekatjeri ga metajo po potek, drugi ga pa metajo na gnoj. Nekatjeri ga tudi dajejo živini, posebno tisti kmetje, ki jim parmanjuje fuotra. Pleveu je pa slab fuotar; čelega ga dobro otrese, se ga nimar darži malo zemlje. Ze več ku kajsnemu je zboljela ali tud poginila živila, ker jo je fuotru z uedlim plevelom. Še narbujoj je dat pleveu ovcam; če zbole ovcu je usaj škoda buj mala. Narbujoj pa je, če pleveu raztrsite po traunikih, kjer kosite samo enkrat na ljetu. Po pleveu potem potrosite žganega japna u polvarju, buj pozno

pa še Thomazovo žindro in kalijev sol. Še bujoj je ljesni pepel. Pozimi ta gnoj sneg dobro potlači. Par čiščenju trauničou ga sevjeta ne smijete pograbit.

Na njivah je dosti plevela, ki vam lahko na trauniku koristi kot gnoj. Tu so razne trave, djetelje, grahi itd. Ta njuski pleveu, ki pa so na trauniku zažljene rastline, se na pognojenem trauniku no malo ukorenini. Zatuš je bujoj, de ne gnojite z duščenimi gnojili, ker se po njih preveč razraste kislica in druga trava. Rajš posejte sjeme raznih djetelj, hmelne lucerne itd. Se parporoča tudi sejat bjelo gorsko djeteljo, ki ne tarpi suše, ker ima globoke korenine.

se je tresla beseda, polna resne ginjenosti.

»Kdaj grem?«

Bal se je, kot se bojimo vsega neznaneča, in obenem se ga je polastilo neučakano hrepnenje.

Oče pa je zamahnil z roko: »Počakaj! Teti napišeš pismo, da ti kaj priskribi. Potem greš kadarkoli.«

Ivanček je upri pogled v očeta. Njegova beseda, da naj napiše nismo, ga je neprijetno vznemirila. Kravo je znal na pamet opisati v laškem jeziku in hišo tudi pa še ovco in kozo. Pisma pa še nikoli ni napisal. Tudi laškega ne. Kot da ne verjame, je vprašal:

»Jaz naj pišem?«

»Saj si končal šolo. Meni se trese roka.«

Ivančka je zboldio v srce. Kakor da mu je kdo naložil bremne, ki ga ne more nesti. Osem let se le učil na pamet tujih besed kot papiga in je misil, da zna zadost. Zdaj je spoznal, da nič ne zna.

Obotavlja se je sedel za mizo in vzel črnilo in papir. Gledal je v očeta, kaj mu poreče.

Ta je meril izbo po dolgem in počez, kot da v mislih sestavlja besedo za besedo, ki jo bo narekoval, in je dejal:

»Za ključavnitarja pojdi! Spoznal boš tudi stroje.«

Ivanček je zatrepetal v srcu, tudi očetu

Hranilna vrednost mljeka

pa približno tarkaj kot otroci. Zatuš naj bo mljeko poljeti an pozimi parvo živilo, ki bo nimar na mizi.

Fuotranje piščancev s kuhanim fuotrom

U dostih krajih fuotrajo piščance razen z zdrobljenim žitom tud s kuhanim fuotrom. Kuhan fuotar ni drag an pomaga rast piščetou. Zatuš že sobit u začetku mješajte u fuotar zelenje, tuš je djeteljo, koprive, regrad itd. Kar so buj stari jim dajajte solate an ostanke jedi. Par tjem pa muorate bit pravidi, de ne dajate ostanek mesa, posebno, če so mastni, ker škodujejo piščetom. Tud krompirja jim ne smijete dajat preveč zguodaj, ampak šele u tretjem mjesecu. Piščeta, ki ste jih namenil za zakol, pitajte s krompircem. Ta fuotar zlo radi jedo an se hitro zredijo. Ne smijete tud pozabit, de piščeta zlo hitro rastejo, če jim dajete usak dan malo mljeka. Narbujoj je frišno mljeko, ker ima u sebi dosti beljakovinastih sostanc, dobra je pa tud sjetratva.

Začnite obnavljati sadounjake

Kakor pousod u Evropi, je tudi Švicarski kmet sadiu sadna drevesa še do nedautega brez usakega načrta. Sadiu je pregosto, sorte pa je use mješu med sabo. Zavoj tega je bla kualiteta sadja gih takuo slaba kot je par nas. Ker pardjela Švica dosti sadja, ga muora tud esportat. Zavoj slabe kualitete Švicarski kmet svojega sadja skoraj ni mogu več prodati, ker so kupci dobili bujojše sadje iz drugih držav. Sadje mu je gnilo an ga je muoru ponucati samo še za žganje kuhat, ki pa ni vrglo dosti.

Use tuš je parmuoralo Švicarskega kmeta, de je začea sjekati stare an urejati nove sadounjake. Švicarski kmeti imajo dobro organizirane kooperative an sadarska društva, ki so povezana u centralno organizacijo. S pomočjo tjeh je že večina Švicarskih sadounjakov obnovljena an zlo dobro. Usaka provincija ima samo gotove suote sadja, ki se obnesejo an jih kupci najrašči kupujejo. S posekanjem preveč gostih dreves so sadounjake razredili. Gnojenju, rjeđenju vrhou in škropljenju dajajo veliko importanco. Usa ta djela naredi na račun sadjarja sadarska kooperativa, ki ima potrebne specialiste za to djelo.

Donaš pardjela Švicarski kmetiški sadjar veliko kualitetnega sadja, ki ga domači radi kupujejo an je tudi buj poupršeno po drugih državah.

Ista obnova sadounjakou je potrebna

tudi par nas. Brez obnove nam naš sadjarstvo ne bo parnašalo dobička. Samo načrtna obnova sadounjakou bo pomagala, de bojo sadne ljetine bujojše an de bomo imeli kualitetni sadje. Se ne izplača sadjarstvo, če imate samou usako drugo ali tretje ljetno sadno ljetino an če je sadje slabo.

Na hitro se sevjeta ne more sadounjakou obnovit. Obnova se ulječe več ljet. Začeti z obnovo je trjeba že ljetos. Že sadā gledeje drevesa, katere bo trjeba odstranit. Sadā buj lahko vidite zdravje drevesa, kot takrat kar listje odpade. Že sadā pa je tud trjeba mislit na nakup sadnih dreves, ker sadā lahko ušafate suorte, ki jih želite.

Djelo u klijeti an shrambi

Gledajte, de se vino ne skisa. Zatuš naj bojo sodi nimar zamašeni, flaše pa dobro zataknjene. Pou prazno an prazno vinsko posodo muorate dobro zažveplat ali zakadit, de se vino an posodo ne bošta kvarila. Ce je vino že kislasto, ponučajte ga prej ku morete. Ce imate tegave, ušavite u njem usaj začasno nadaljnje kisanje z metabolisfitem (10 gramu na hektoliter vina). Kis, sadje, krompir an drugi pardjelki ne smijejo biti skupaj u vinski klijeti.

U tjem času muorate dižinfetat shrambe z tetrakloridom ali z DDT preparati, ker se prau sadā razmnožujejo razni škodilci pardjelkom. Shramba naj bo tudi zračena an takuo tud novi pardjelki.

Kalij u sadjarstvu

Kmetje so spoznal, de je ljesni pepel, ki ima u sebi kalij, potreben za rinförat či ljes, ki ob koncu rastnega časa pravčasno dozori. Naši kmetje pepel trosijo okuol slabo rastčega dreva, ker so se prepričali, de tuš pomaga. Sadno dreve, ki mu pognojte s pepelom ali s kalijevo soljo, ima zdrav, močan ljes, odporan proti pozebi, rodi ljepe sadje an ne ušafa hitro boljezni. Odraslemu, dobro razvitemu drevesu lahko pognojite s tremi do šterimi kilogrami kalijevega gnojila.

CJEPLJENJE U SPEČE OKO

Paršu je čas, kar lahko cjepte u speče oko. Tuš je oko, ki bo med ljetom spalo in pognoalo šele drugo pomlad. Na to vižo lahko cjepte venjike in skoraj use sadne suote.

Par venjikah je important, katjero suerto cjepte. Ze večkrat smo povjedali, de muorate cjepit nimar samo žlahme suote. Se enkrat parporočamo tuš našim kmetom.

Odgovorni urednik: Tedoldi Vojmir
Tiska: Tiskarna L. Lucchesi - Gorica

Ali je oče to videl ali pa se je drugače zmeħħalo v njem; pomeħkal je list med tridimi prsti, njegova beseda je bila topleja in je vonjala po usmiljenju:

»Pa po laško napiši, če ne znaš po naše!«

Vrnij mu je papir. Ivanček je nastavil pero in napisal z laškim pravopisom izkvareno slovensko pismo, kot se je učil v šoli:

Draga teta,

pruo uass ussi lepu posrauimo in uass pruossimo de nam na tuo pismo...

Oče je narekoval in meril izbo, Ivanček je počasi pisal besedo za besedo, z muko prelival očetove besede na papir, da mu je znoj zaliwal lica.

Nenadom se je ustavil, pero je prenehalo škripati. Konec peresnika je vtaknil v usta, oči so gledale osramočeno. Oče je narekoval besedico »če«, ki je Ivanček ni znal zapisati in več naslednjih besed tudi ne.

Oče je obstal sredi sobe in pogledal na dečka: »Ali si vse napisal?«

Ivanček je zanikal z glavo in ni odmaknil peresnika od ust.

Tedaj pa je oče stopil do mize in vzel v roke pisanje: »Počakaj, kje si končal?«

Ko je zagledal, kar je bilo napisanega, je spreteleto nekaj čudnega, briddost in nevolji podoblega njegov obraz. Očitek, ki je bil več kakor očitek, je ležal v njegovem besedico: »Fant, kaj pa si se naučil v šoli?«

Sin je zagledal nepremično in ni vedel kaj reči. Čuden sram in grenkost sta mu napolnila dušo, v oči mu je stopilo nekaj kot žerjavica žgočega.

Ivanček je obsedel za mizo kot obsoje nec in ni vedel, kaj je zakrivil. Debelf solzi sta se mu potočili po licu; obrusal si jih je z rokovom in zatrli jok...

PRVO PISMO

Nasmeh zadovoljstva se je pomaknil čez očetov obraz in izginil v brke. »Ali si pa že pomisliš, kaj bi bilo zate?«

Ivanček ni nikoli pomisliš na to. Ta